

УДК 330.15; 330.16:330.34
JEL Classification: Q01, O11
DOI: 10.15587/2312-8372.2020.199293

ФОРМУВАННЯ ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СИСТЕМИ МЕХАНІЗМІВ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Філіппов В. Ю.

ФОРМИРОВАНИЕ ПОЛИФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ СИСТЕМЫ МЕХАНИЗМОВ ПЕРЕХОДА УКРАИНЫ К УСТОЙЧИВОМУ РАЗВИТИЮ

Филиппов В. Ю.

FORMATION OF POLIFUNCTIONAL MECHANISMS SYSTEM STRUCTURE OF THE UKRAINE TRANSITION TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Filippov V.

Об'єктом дослідження є поліфункціональна структура системи механізмів переходу України до сталого розвитку. Використання концепції сталого розвитку суспільства, яка орієнтована на оптимальне задоволення потреб людей, забезпечує достатню якість життя, раціональне використання природних ресурсів і збереження довкілля, а основна увага акцентується на створенні певних передумов, сутність яких розкривається у даній роботі. Одними з не до кінця сформованих пріоритетних складових для формування умов сталого розвитку країни є:

- економічна (передбачає ефективне використання всіх видів ресурсів, орієнтованих на зниження або усунення тиску на природні екосистеми);*
- екологічна (як шлях відновлення первинного стану природного середовища, збереження його на цьому рівні, реалізація заходів до максимально можливого поліпшення);*
- соціальна (передбачає підвищення добробуту та якості життя людини, збереження її здоров'я).*

В ході дослідження використовувались системно-інтегрований підхід управління механізмами сталого розвитку, які забезпечують соціально-економічний вектор становлення регіонів країни. Визначено, що структуру механізмів сталого розвитку формують державні та недержавні організаційні структури, які утворені на різних рівнях механізму та реалізують свої рішення через важелі впливу, що належать до їхніх повноважень, а саме через:

- нормативно-правове регулювання;*
- податкову політику;*
- бюджетно-фінансову політику;*
- інформаційно-промоційне забезпечення тощо.*

Завдяки зазначеним важелям вони можуть бути ефективними та сприяти досягненню основної мети організаційно-управлінського механізму у випадку чіткого розподілу повноважень на різних рівнях управління та з чітким контролем дотримання норм законодавства та визначених стратегічних цілей. Отримано висновок, що оптимальна поліфункціональна структура системи механізмів переходу України до сталого розвитку повинна поєднувати в собі структури всіх зазначених рівнів та механізмів, які б взаємодоповнювали один одного. А також спрямовували спільні зусилля на визначення та виконання стратегічних рішень.

Ключові слова: поліфункціональна структура, організаційно-управлінський механізм, сталий розвиток України, концепції сталого розвитку, системно-інтегрований підхід.

Объектом исследования является полифункциональная структура системы механизмов перехода Украины к устойчивому развитию. Использование концепции устойчивого развития общества, ориентированная на оптимальное удовлетворение потребностей людей, обеспечивает достаточное качество жизни, рациональное использование природных ресурсов и охраны окружающей среды, а основное внимание акцентируется на создании определенных предпосылок, сущность которых раскрывается в данной работе. Одними из не до конца сформированных приоритетных составляющих для формирования условий устойчивого развития страны являются:

– экономическая (предусматривает эффективное использование всех видов ресурсов, ориентированных на снижение или устранение давления на природные экосистемы);

– экологическая (как путь восстановления первоначального состояния природной среды, сохранение его на этом уровне, реализация мероприятий до максимально возможного улучшения);

– социальная (предусматривает повышение благосостояния и качества жизни человека, сохранение его здоровья).

В ходе исследования использовались системно-интегрированный подход управления механизмами устойчивого развития, обеспечивающих социально-экономический вектор становления регионов страны. Установлено, что структуру механизмов устойчивого развития формируют государственные и негосударственные организационные структуры, образованные на разных уровнях механизма и реализуют свои решения через рычаги влияния, относящихся к их полномочиям, а именно через:

– нормативно-правовое регулирование;

– налоговую политику;

– бюджетно-финансовую политику;

– информационно-промоционное обеспечение и тому подобное.

Благодаря указанным рычагам они могут быть эффективными и способствовать достижению основной цели организационно-управленческого механизма в случае четкого распределения полномочий на разных уровнях управления и с четким контролем соблюдения норм законодательства и определенных стратегических целей. Получено заключение, что оптимальная полифункциональная структура системы механизмов перехода Украины к

устойчивому развитию должна сочетать в себе структуры всех указанных уровней и механизмов, которые бы взаимодополняли друг друга. А также направляли совместные усилия на определение и выполнение стратегических решений.

Ключевые слова: *полифункциональная структура, организационно-управленческий механизм, устойчивое развитие Украины, концепции устойчивого развития, системно-интегрированный подход.*

1. Вступ

Організаційно-управлінський механізм є центральною складовою державного механізму регулювання сталого розвитку (СР). Основною метою запровадження ідеї сталого розвитку України має стати бажання створення умов для збалансованого розвитку її територій, а також збереження здоров'я людей, покращення соціального становища, та економічне зростання. Це формує певний механізм, який необхідно використовувати для реалізації вектору стратегії сталого розвитку. Для цього прийнято виділяти такі напрями його розвитку, як: правові, організаційні, фінансові, економіко-інноваційні, соціальні, екологічні та інформаційні. А також пріоритетним напрямом має бути формування фінансових джерел на основі державно-приватного партнерства.

Основним завданням такого механізму повинно бути створення сприятливих умов для сталого розвитку країни, це визначає актуальність та сутність дослідження.

Отже, оптимальна організаційна структура управління сталого розвитку України повинна поєднувати в собі структури всіх зазначених рівнів, які б взаємодоповнювали один одного, та спрямовувати спільні зусилля на визначення та виконання стратегічних рішень.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є поліфункціональна структура системи механізмів переходу України до сталого розвитку.

У межах об'єкта виділено ту частину, яка окреслює предмет дослідження, а саме його характеристику у вигляді трьох складових, необхідних для формування умов сталого розвитку країни, це: економічна, екологічна та соціальна. Через ці складові будується організаційно-управлінський механізм, який є центральною складовою державного механізму регулювання сталого розвитку. Адже саме через його важелі впливу реалізуються основні управлінські рішення, що визначають рівень розвитку в країні загалом та окремих її регіонів. Формування такого загальнодержавного організаційного механізму регулювання сталого розвитку можливі тільки за допомогою втілення певних моделей, працездатність яких підтверджена загальноєвропейською практикою.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження полягає у формуванні поліфункціональної структури системи механізмів переходу країни в координатах сталого розвитку. Для досягнення мети прийнято зосередитися на трьох пріоритетних складових (екологічна, економічна та соціальна), які є невід'ємними частинами концепції сталого розвитку суспільства, а для цього потрібно визначити та вирішити такі наукові завдання:

1. Сформувати концепцію сталого розвитку з рахуванням пріоритетних складових.
2. Розкрити основні напрями стратегії сталого розвитку.

3. Охарактеризувати організаційно-управлінський механізм сталого розвитку.

4. Визначити пріоритетну модель загальнодержавного організаційного механізму регулювання сталого розвитку.

Вирішення поставлених завдань дасть можливість доповнити теоретичний базис, якого не вистачає для формування повної картини сукупності всіх складових, які, в свою чергу, сформуують поліфункціональну структуру системи механізмів переходу України до сталого розвитку.

4. Дослідження існуючих рішень проблеми

Дослідження в напрямку структуризації системи механізмів переходу до сталого розвитку досліджується впродовж останніх десятиліть науковцями по всьому світу. Оскільки темпи сталого розвитку в світі випереджають цей процес в Україні, то наукову перевагу у дослідженнях треба віддати іноземним науковцям. Так, у XXI столітті активно досліджували організаційні, соціальні та правові напрями сталого розвитку [1]. Пізніше до цієї проблематики приєдналися і інші науковці в своїх дослідженнях [2, 3]. Інформаційні та фінансові напрями дісталися іншим вченим в [4, 5]. Також перехрещувались між ними такі поняття як співпраця з державою та підприємницьким сектором [6]. Та майже всі досліджували економіко-інноваційні напрями та екологічні напрями. Але сталий розвиток, концепція якого є необхідність встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства та захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному та здоровому довкіллі – потребує постійне оновлення знань, використання інноваційних технологій та економічних нововведень. Тому адаптація їх до моделі України можлива лиш частково, потрібно прислуховуватись до думок сучасних вчених та їх досліджень [4, 5], які наголошують на залученні корпоративних ресурсів, для досягнення цілей сталого розвитку. Тому думки українських вчених враховували, і цей досвід, і сучасні реалії України. Так, в [7, 8] вони, ґрунтуючись на досвіді зарубіжних колег, виділяють різні структури системи механізмів переходу України до сталого розвитку. Важливо відмітити, що ця галузь постійно потребує наукового втручання [9]. Інші вчені виділяють такі ж напрями, без яких та чи інша структура не може функціонувати [10, 11]. Окремо слід відмітити регіональний підхід до формування сталого розвитку економіки [12].

Результатом дослідження існуючих рішень зазначеної проблематики є інтегративна єдність соціо-еколого-економічного прогресу в концепції сталого розвитку [13]. А узагальнення існуючих структур приведе до єдиної поліфункціональної структури системи механізмів переходу України до сталого розвитку [14, 15].

5. Методи досліджень

У процесі виконання дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження.

Серед спеціальних методів окремо можна виділити метод статистичного аналізу, а також системно-інтегрований підхід. Перший використовується для –

вивчення, групування, порівняння, оцінки та інтерпретації фактичних даних про сутність та зміст поняття сталого розвитку, його напрямки, структуру, механізми та концепції в цілому. Другий дозволяє використати функціональний зв'язок між структурами, що визначається кількісним впливом зміни характеристики однієї структури на зміну характеристики іншої.

Допоміжними використані загальнонаукові методи аналізу. Такими є методи узагальнення, порівняння, комплексної оцінки та економіко-статистичний аналіз, а також графічний метод подання інформації.

6. Результати досліджень

Сьогодні в умовах глобалізації суспільства сформувалася певна концепція демократії, що завдяки соціально орієнтованій економіці надала особливого значення тим механізмам впровадження та спонукання сталого розвитку до створення передумов вступу України в статус члена Європейського Союзу [13].

Загальна ідея сталого розвитку, спрямована на справедливість та задоволеність потреб людей, створення умов якісного існування, доцільного використання природних ресурсів, відповідальне відношення до довкілля. Ці фактори тільки приділяють особливу увагу системам, функції яких мають допомагати розвитку суспільства (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові системи сталого розвитку суспільства

Система	Принцип дії
Владна	Має адаптаційний характер, тому може легко пристосовуватись, самокоректуватись та самовдосконалюватись;
Економічна	Вміє створювати умови для інноваційного виробництва, використовувати НТП (науково-технічний прогрес), та забезпечує збереження або підтримку природної (екологічної) системи в якісному стані протягом всього часу
Політична	Створює умови для участі широкої громадськості у прийнятті більшості управлінських рішень
Технологічна	Стимулює на постійній основі інноваційні розробки, а також займається пошуком нових ефективних та оптимальних рішень
Соціальна	Знімає напруження, яке може виникати в процесі економічного становлення країни
Міжнародна	Забезпечує взаємовигідний розвиток торгових, фінансових та політичних зв'язків

Примітка: розроблено на основі даних [13–15]

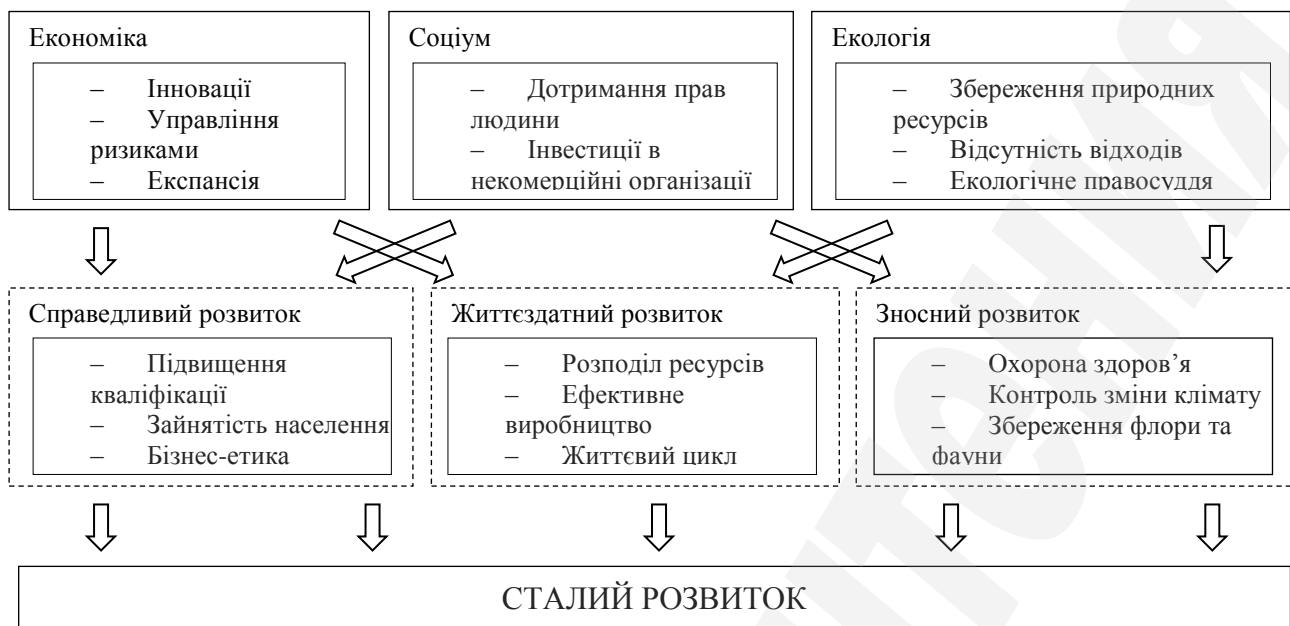
Вперше термін «сталий розвиток» офіційно прийняли на Всесвітній конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку, яка проходила в Ріо-де-Жанейро у 1992 році. Також було визначено 27 принципів, прагнення виконати які є неодмінною установою для руху суспільства до сталого розвитку. За основу було прийняту «Програму дій», до якої ввійшли наступні постанови [2, 3]:

- питання збереження здоров'я, психічного розвитку та забезпечення здорового способу життя;
- задоволення матеріальних потреб суспільства за сучасних умов формування інноваційної економіки;
- раціональне природокористування, охорона непоновлюваних природних ресурсів, охорону живої природи, формування бази знань щодо управління природними ресурсами;
- опрацювання засад формування соціально-ринкової економіки, відкритої економічної системи, взаємовигідної торгівлі;
- створення національних систем, інтернет-ресурсів з екологічних питань, розгортання узгодженої системи ресурсних кадастрів, реєстрів викидів та переносу забруднювачів;
- соціальна активність, участь громадян в ухваленні та здійсненні еколого-економічного розвитку держави.

Після цього принципи сталого розвитку були об'єднані в концепцію, яку затвердили на подальшій конференції Ріо+5 у 1997 р. Через п'ять років її вдосконалили на Всесвітньому саміті, присвяченому сталому розвитку у 2002 р. в Йоганнесбурзі. Після того концепція почала впроваджуватись у всесвітню практику. Так, основними завданнями при провадженні концепції в Україні стали: створення умов між збалансованим розвитком регіонів та збереженням здоров'я людей, які в них проживають.

Виходячи із напрацьованого європейського досвіду, для формування концепції сталого розвитку країни необхідно зосередитися на реалізації таких пріоритетних складових (рис. 1), як:

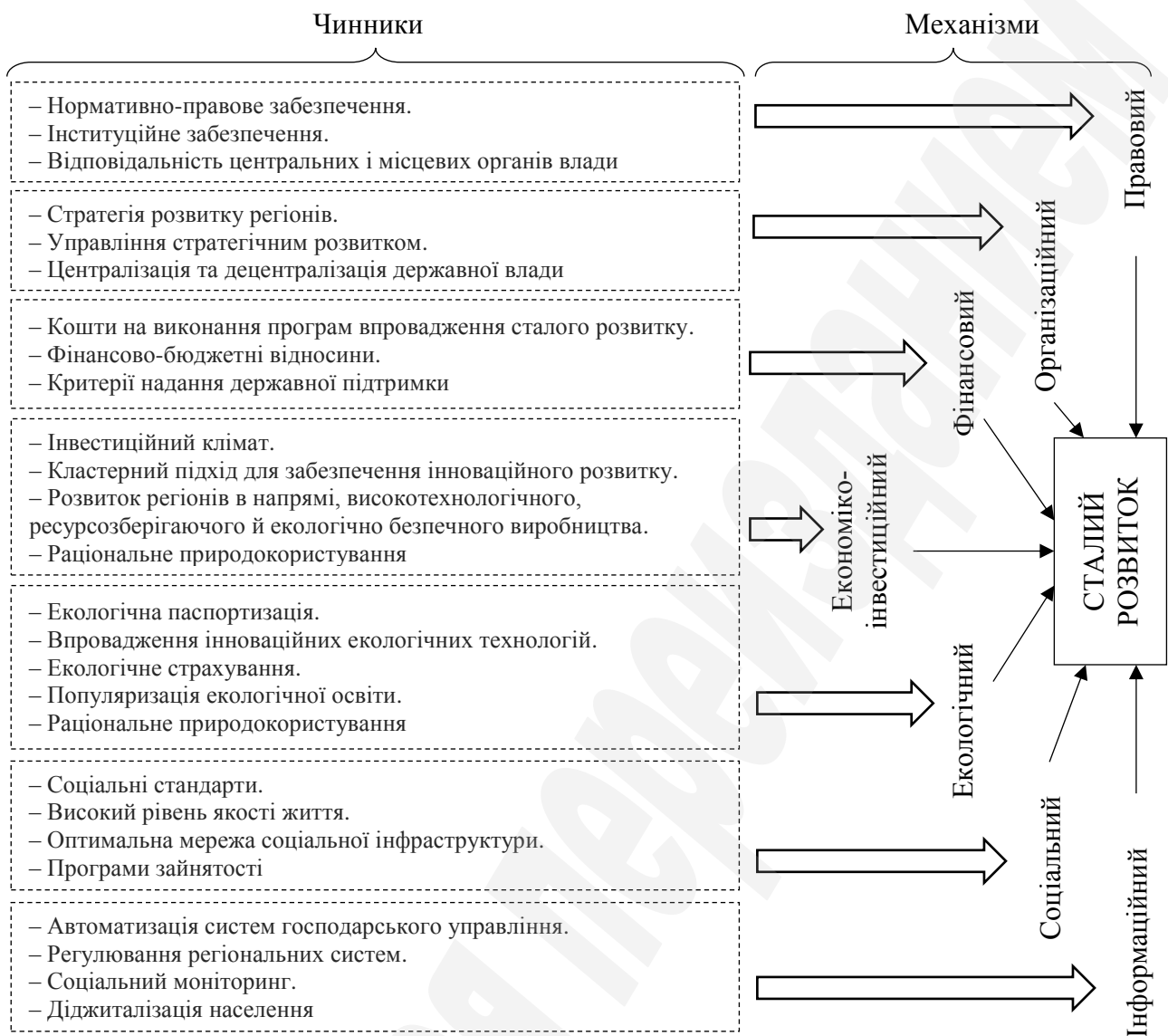
- економіка – з поняття концепції сталого розвитку передбачає раціональне та ефективне використання природних ресурсів, орієнтованих на створення дієвої системи охорони навколишнього середовища;
- соціум – зміни суспільних відносин, які передбачають соціальну справедливість та інтеграційні процеси;
- екологія – забезпечення цілісності біологічних і фізичних природних систем. Деградація природних ресурсів, забруднення довкілля та втрата біологічного розмаїття скорочують здатність екологічних систем до самовідновлення.

Рис. 1. Взаємозв'язок складових у концепції сталого розвитку

Реалізація стратегії сталого розвитку країни потребує використання такого механізму, що спирався б на внутрішні та зовнішні економічні пріоритети країни та її регіонів. Зумовлене це тим, що основною рушійною силою сучасної держави є її регіони, а синергетичний ефект від їх розвитку надасть можливість соціально-економічного прогресу у підприємстві та у соціумі.

Для поліфункціональної структури прийнято виділяти такі системи механізмів стратегії сталого розвитку: організаційний, фінансовий, правовий, соціальний, інформаційний, економіко-інноваційний та екологічний (рис. 2).

Рис. 2. Структура системи механізмів сталого розвитку

Нормативно-правовим забезпеченням для формування планування регіонального розвитку в Україні є:

– Конституція України (Редакція від 01.01.2020) – відповідає за законність всього процесу;

– Закони України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156, «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР, «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 № 586-XIV та «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III;

– Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів» від 11.11.2015 № 931 та «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та

оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» від 11.11.2015 № 932;

– Накази та Концепції державної регіональної політики Мінрегіону «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 № 75 та «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31.03.2016 № 79;

– інші відповідні акти Президента України та нормативні акти центральних, місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування відповідного регіону.

Стратегії регіонального розвитку завжди мають пряме відношення до таких важливих процесів, як створення ринкових відносин, побудова нових форм власності, постійний соціальний розвиток, екологічне становище регіону, населення, міграція, демографія регіону та інші процеси [8].

Сталий розвиток економіки будь-якої країни стає можливий тільки завдяки її інноваційній спрямованості – це коли враховуються і специфічні особливості регіону, і менталітет його населення. Стратегія сталого розвитку стає головним чинником, що може ефективно вирішувати економічні, соціальні та екологічні проблеми суспільства і саме тому економіко-інноваційний механізм потребує використання певної послідовності заходів, що будуть позитивно сприяти подоланню проблем. А також спрямовувати розвиток території за шляхом наступних виробничих процесів, а саме:

- інноваційно-інвестиційного процесу;
- використання високих технологій;
- заощадження природних ресурсів;
- функціонуюча екологічна складова, що позитивно впливає на довкілля;
- організація безпеки на виробництві.

Механізм сталого розвитку України та її регіонів, який має організаційний напрям, ґрунтується на зацікавленості територіальних органів та громад у отриманні економічного ефекту від роботи більшості підприємств регіону (малий, середній бізнес, а також крупні підприємства). Сукупні зусилля підприємств дадуть достатній синергетичний ефект від комплексності розвитку. Вищезазначене забезпечення реалізації стратегії має визначувати:

- концептуальну систему управління розвитком стратегічного напрямку;
- формування організаційної структури, або державного органу з метою реалізації стратегії, сутність якої забезпечення спільних дій різних рівнів управління у приватних та громадських організаціях;
- форму контролю, що має забезпечувати реалізацію стратегії з боку приватного та громадського секторів.

Тому першочерговою умовою ефективного державного управління є оптимальне розмежування повноважень між центром і органами місцевого самоврядування.

Важливим аспектом фінансового механізму є удосконалення фінансово-бюджетних відносин між центром і областями, вироблення критеріїв і механізмів надання державної підтримки, виконання завдань та пріоритетні напрями стратегії фінансуватимуться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел. Під час фінансування заходів з реалізації стратегії сталого розвитку

усі виконавці повинні забезпечити виконання запланованих завдань з максимальною результативністю та ефективністю у їх використанні.

Головним пріоритетом має стати формування фінансових джерел за допомогою використання державно-приватного партнерства між державою та приватним виробничим, промисловим та торгівельним комплексом.

Державна фінансова підтримка регіонального розвитку розглядається як одночасне фінансування з державного та місцевого бюджетів. При цьому обсяг коштів з місцевих бюджетів має не зменшуватися у разі фінансування визначених державою пріоритетів у регіональному розвитку. Частка участі місцевих бюджетів у реалізації стратегії визначатиметься з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіону.

Соціальний механізм має сприяти створенню умов для підвищення рівня та якості життя населення через запровадження соціальних стандартів, формування оптимальної мережі закладів соціальної інфраструктури, спрямування інвестицій у їх подальший розвиток і підвищення якості послуг. Індикаторами соціальної орієнтації розвитку треба вважати динаміку реального рівня споживання соціальних благ, народжуваність і смертність, фізичне та духовне здоров'я населення, тривалість життя тощо. Соціальну орієнтацію регіонального розвитку треба оцінювати та забезпечувати з урахуванням ідей сталості та збалансованості.

Організаційно-управлінський механізм є головною складовою державного механізму регулювання сталого розвитку, оскільки саме через його важелі впливу знаходять своє місце основні управлінські рішення, які визначають рівень розвитку в країні взагалі та окремих її територіях.

Організаційно-управлінський механізм сталого розвитку формують державні та недержавні організаційні структури, які утворені на різних рівнях механізму та реалізують свої рішення через важелі впливу, що належать до їхніх повноважень, а саме через:

- нормативно-правове регулювання;
- податкову політику;
- бюджетно-фінансову політику;
- інформаційно-промоційне забезпечення тощо.

Зазначені важелі можуть бути ефективними та сприяти досягненню основної мети організаційно-управлінського механізму у випадку чіткого розподілу повноважень на різних рівнях управління та з чітким контролем дотримання норм законодавства та визначених стратегічних цілей.

Ефективний організаційно-управлінський механізм повинен діяти на принципах прозорості, ефективності, економічності, оперативності та активно співпрацювати з іншими, у тому числі, недержавними структурами, які зацікавлені в соціо-еколого-економічному розвитку країни. Основним завданням такого механізму повинно бути створення сприятливих умов для сталого розвитку країни. Сучасні умови розвитку світової глобалізованої економіки вимагають особливих підходів щодо побудови організаційно-управлінського механізму, який повинен враховувати регіональний, загальнодержавний, транскордонний, євроінтеграційний та світовий рівні.

Оптимальна організаційна поліфункціональна структура управління сталого розвитку України повинна поєднувати в собі структури всіх зазначених

рівнів, які б взаємодоповнювали один одного, та спрямовувати спільні зусилля на визначення та виконання стратегічних рішень.

Організаційно-управлінський механізм на загальнодержавному та регіональному рівнях найбільш взаємопов'язаний та вимагає чіткого розподілу повноважень з метою забезпечення ефективної реалізації державної політики регулювання соціо-еколого-економічних складових. При побудові загальнодержавного організаційного механізму регулювання сталого розвитку можливі такі моделі:

1. Відсутність центрального державного органу регулювання, усі питання вирішуються на місцях на принципах ринкового саморегулювання. Така модель застосовується в країнах, де сталий розвиток не відіграє велику роль для національної економіки або ж навпаки – країна досягла найвищого розвитку, що не потребує державного втручання. Приклад країни, що використовує дану модель – США.

2. Наявність державного центрального органу регулювання сталого розвитку країни та її територій. Це може бути міністерство, що здійснює контроль за діяльністю суб'єктів соціо-еколого-економічної діяльності країни. Така модель вимагає значних фінансових вкладень у розбудову економічної, соціальної та екологічної інфраструктури.

3. Так звана європейська модель, що передбачає функціонування спеціалізованої структури сталого розвитку у складі багатогалузевого міністерства. Дану модель використовує більшість європейських країн.

При виборі однієї із зазначених моделей важливий чіткий розподіл функціональних повноважень між центральними та місцевими органами регулювання. Враховуючи європейську орієнтованість країни можливим рішення було б використання третьої моделі, адже друга потребує значних фінансових вкладень, які сьогодні Україні може залучити тільки за рахунок інвестиційних вливань.

7. SWOT-аналіз результатів досліджень

Strengths. Стабільна та оптимальна поліфункціональна структура системи механізмів переходу України до сталого розвитку зможе поєднати в собі структури всіх рівнів та механізмів, а саме: правові, організаційні, фінансові, економіко-інноваційні, соціальні, екологічні та інформаційні. А також формування фінансових джерел на основі державно-приватного партнерства. Взаємодія цих механізмів формує визначення та виконання стратегічних рішень. На відміну від інших таких моделей, ця забезпечує ефективну реалізацію державної політики регулювання соціо-еколого-економічних складових. А для сталого розвитку вони є пріоритетними.

Weaknesses. Неможливо вказати на всі недоліки системи, яка ще не відпрацювала повністю. Проте можна зазначити, що відсутність центрального державного органу контролю за діяльністю суб'єктів соціо-еколого-економічної діяльності країни та регулюванням сталого розвитку пригальмовує весь механізм переходу до нього. Регіони країни самотужки намагаються досягти поставлених цілей, відсутність фінансування не дає можливості їх реалізувати.

Opportunities. При систематичному інвестуванні державою програм зі сталого розвитку є шанс прискорити вихід країни на шлях сталого розвитку. Модель сформована, є вдалі приклади сусідніх країн. Можливе рішення – при

недофінансуванні програм сталого розвитку, обрати один чи два напрямки розвитку (наприклад, соціо-економічний), але це дуже сповільнить весь процес переходу.

Threats. Тема дослідження сталого розвитку дуже широка та важлива, тому вона привертає до себе увагу багатьох вчених. Теоретичні цінності, які отримані сьогодні – завтра можуть бути вже не актуальними. Іншою загрозою стає малий відсоток посправжньому нових розробок, і те що європейські вчені вже багато десятиліть присвятили вивченню та покращенню концепції сталого розвитку, тому нові ідеї – це частіше оновлення застарілих розробок, чи модернізація механізму. Але використання саме поліфункціональної структури системи механізмів допоможе зайняти вірний вектор переходу України до сталого розвитку.

8. Висновки

1. У ході дослідження показана необхідність встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному та здоровому довкіллі. Це потребує постійного оновлення знань, використання інноваційних технологій та економічних нововведень. Розкрито та побудовано взаємозв'язок складових у концепції сталого розвитку.

2. Напрями, чи механізми, які прийнято виділяти для формування загального механізму стратегії сталого розвитку регіону узагальнені до: правових, організаційних, фінансових, економіко-інноваційних, соціальних, екологічних та інформаційних. По кожному з них дані характеристики, які узагальнюють їхню структуру.

3. У роботі зазначено, що структуру механізмів сталого розвитку формують державні та недержавні організаційні структури, які утворені на різних рівнях механізму та реалізують свої рішення через важелі впливу, що належать до їхніх повноважень, а саме через:

- нормативно-правове регулювання;
- податкову політику;
- бюджетно-фінансову політику;
- інформаційно-промоційне забезпечення тощо.

Завдяки зазначеним важелям вони можуть бути ефективними та сприяти досягненню основної мети організаційно-управлінського механізму у випадку чіткого розподілу повноважень на різних рівнях управління та з чітким контролем дотримання норм законодавства та визначених стратегічних цілей.

4. Визначено три моделі побудови загальнодержавного організаційного механізму регулювання сталого розвитку. Перша базується на принципах ринкового саморегулювання, друга на побудові державного центрального органу регулювання, третя європейська модель. Для України оптимальним є проєвропейський курс розвитку, тобто і модель європейська підходить більше за всі.

Оптимальна поліфункціональна структура системи механізмів переходу України до сталого розвитку повинна поєднувати в собі структури всіх зазначених рівнів та механізмів, які б взаємодоповнювали один одного, та спрямовували спільні зусилля на визначення та виконання стратегічних рішень.

Подяка

Дана робота продовжує дослідження доктора економічних наук, професора Харічкова Сергія Костянтиновича

References

1. Bansal, P. (2005). Evolving sustainably: a longitudinal study of corporate sustainable development. *Strategic Management Journal*, 26 (3), 197–218. doi: <http://doi.org/10.1002/smj.441>
2. Du Pisani, J. A. (2006). Sustainable development – historical roots of the concept. *Environmental Sciences*, 3 (2), 83–96. doi: <http://doi.org/10.1080/15693430600688831>
3. Banerjee, S. B. (2008). Corporate Social Responsibility: The Good, the Bad and the Ugly. *Critical Sociology*, 34 (1), 51–79. doi: <http://doi.org/10.1177/0896920507084623>
4. Le Blanc, D. (2015). Towards Integration at Last? The Sustainable Development Goals as a Network of Targets. *Sustainable Development*, 23 (3), 176–187. doi: <http://doi.org/10.1002/sd.1582>
5. Van Zanten, J. A., van Tulder, R. (2018). Multinational enterprises and the Sustainable Development Goals: An institutional approach to corporate engagement. *Journal of International Business Policy*, 1 (3-4), 208–233. doi: <http://doi.org/10.1057/s42214-018-0008-x>
6. Bäckstrand, K. (2006). Multi-stakeholder partnerships for sustainable development: rethinking legitimacy, accountability and effectiveness. *European Environment*, 16 (5), 290–306. doi: <http://doi.org/10.1002/eet.425>
7. Chaikivskiy, I. A. (2014). Mekhanizmy zabezpechennia staloho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv. *Innovatsiina ekonomika*, 6, 108–114. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_6_21
8. Tsanko, O. (2017). Pryntsypy staloho rozvytku i problemy formuvannia derzhavnoi investytsiinoi polityky. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, 4-2 (53), 189–196. Available at: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/22.pdf
9. Samoilyk, Yu. V. (2016). Osoblyvosti upravlinnia stalym rozvytkom silskohospodarskykh pidpriemstv u hlobalnomu seredovyshchi. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 4 (24), 237–244. Available at: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2944>
10. Seliverstova, L. S., Mih, O. M. (2019). Enterprise investment policy in the context of ensuring sustainable development of the country. *Efektivna Ekonomika*, 11. doi: <http://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.14>
11. Durmanov, A., Bartosova, V., Drobyazko, S., Melnyk, O., Phillipov, V. (2019). Mechanism to ensure sustainable development of enterprises in the information space. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7 (2), 1377–1386. doi: [http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2\(40\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(40))
12. Fedulova, I., Voronkova, O., Zhuravlev, P., Gerasimova, E., Glyzina, M., Alekhina, N. (2019). Labor productivity and its role in the sustainable development of economy: on the example of a region. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7 (2), 1059–1073. doi: [http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2\(19\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(19))
13. Filippov, V. Y. (2019). The sustainable development paradigm: genesis, background and origins. *Economic Innovations*, 21 (4 (73)), 171–179. doi: [http://doi.org/10.31520/ei.2019.21.4\(73\).171-179](http://doi.org/10.31520/ei.2019.21.4(73).171-179)

14. Khymynets, V. V. (2013). Stalyi rozvytok Karpatskoho rehionu v konteksti yevrointehratsiinoi polityky Ukrainy. *Ekolohiia i pryrodokorystuvannia*, 16, 71–80. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecolpr_2013_16_11

15. Kharichkov, S. K. (2013). Zmistovni aktsenty stratehichnoho bachennia modeli staloho rozvytku Ukrainy. *Ekonomichni innovatsii*, 53, 316–321. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/72053>

The object of research is the multifunctional structure of the system of mechanisms of transition of Ukraine to sustainable development. The use of the concept of sustainable development of the society, which is focused on the optimal satisfaction of people's needs, provides sufficient quality of life, rational use of natural resources and environmental protection, and focuses on the creation of certain prerequisites, the essence of which is revealed in these articles. One of the priority components that have not been fully formed to shape the conditions for sustainable development of the country are:

– *economic (involves the effective use of all types of resources focused on reducing or eliminating pressure on natural ecosystems);*

– *environmental (as a way of restoring the original state of the natural environment, preserving it on this levels, implementation of measures to the maximum possible improvement);*

– *social (involves improving the well-being and quality of life of a person, preserving its health).*

System-integrated approach is used to managing sustainable development mechanisms that provide the socio-economic vector of becoming regions of the country. In the course of the research it is determined that the structure of sustainable development mechanisms is formed by state and non-governmental organizational structures that are formed at different levels of the mechanism and implement their decisions through levers of influence that fall within their powers, namely through:

– *regulatory;*

– *tax policy;*

– *budgetary-financial policy;*

– *promotional support and more.*

Thanks to these levers, they can be effective and help to achieve the main goal of the organizational and management mechanism in the case of a clear division of powers at different levels of management and with a clear control of compliance with legal rules and strategic goals. It is concluded that the optimal multifunctional structure of the system of mechanisms of transition of Ukraine to sustainable development should combine structures of all these levels and mechanisms that would complement each other. And direct joint efforts to define and execute strategic decisions.

Keywords: *multifunctional structure, organizational and management mechanism, sustainable development of Ukraine, concept of sustainable development, system-integrated approach.*